

A hulladékszegény technológiákról

A hulladékszegény technológiák alkalmazásáról kedden Budapesten nyolc KGST-tagállam szakembereinek részvételével négynapos nemzetközi konferencia kezdődött. A tanácskozás az MTESZ, a Szocialista Országok Tudományos-Műszaki Szervezeteinek Szövetsége (FENTO) és a KGST tudományos-műszaki együttműködési bizottsága közösen hívta össze. Az ötvenként sorra kerülő konferencia budapesti ülésén Bulgária, Csehszlovákia, Kuba, Lengyelország, Magyarország, Mongólia, az NDK és a Szovjetunió csaknem 500 szakembere tekinté át, hogy milyen eredményeket értek el az ipari és a mezőgazdasági termelés hulladékgazdálkodásában, valamint a hulladékok újrahasznosításában.

A tanácskozást Tóth János, az MTESZ főtitkára nyitotta meg, majd Abraham Kálmán államtitkár, az Országos Környezet- és Természetvédelmi Hivatal elnöke a gazdasági haladás és a környezetvédelem kapcsolatát elemezte. Kiemelte, hogy a hulladékszegény technológiák gyakorlati bevezetésekorunk környezetvédelmének kulcsfontosságú kérdése. Az OKTH elnöke hangsúlyozta, hogy a KGST együttműködési környezetvédelmi programjában a hulladékszegény, vagy hulladékmentes technológiák széles körű alkalmazása kimelt feladatot jelent. Vörö-Arpád ipari miniszterhelyettes a technológiák ipari bevezetésének hazai eredményeiről és feladatairól szolt.

Ki vegyen tüzelőt?

Fűtésszezon előtt — a gázvezetéképítésről

Aki persze egyre csak vár és vár, aligha vigasztalódik azzal, hogy másutt már a gázláng melegíti a vizet. Az őszi fűtési szezonhoz közeledvén, még inkább érthető azok aggodalma, akik még az idén számítottak a vezeték elkészültére, de bizakodásuk időközben alábbhagyott. Mondjuk, amiatt, mert a kivitelezőjük egyik napról a másikra otthagya a felkészült vezeték, s Szegeden kívül vállalt munkát, vagy anyagbeszerzési nehézségekre hivatkozott az egy helyben tőpősi magyarázatoként. Megvalósul-e az idei esztendőre tervezett program? — kérdeztük hát a gázvezeték-építések koordinálásával megbízott Inlak (az IKV leányvállalatának) igazgatójától, Baczkó Istvántól.

Harminckét kilométer, 111 utca vezetékének megépítésére kaptak megbízást a Szegedi Építőipari Szövetkezet, az Ativizig és a Dégáz az idén, miután a tanácságokkal, a területpolitikai munkatársakkal egyeztetették az elképzeléseket. (Időközben még további nyolc utcát fölállaltak a kivitelezők.) A kellenél kissé később, a hideg miatt csak márciusban kezdtek munkához — szigorúbb műszaki előírásoknak kéve eleget. (A nyomáspróbák rendjén változtattak, az idén már többször terhelésnek teszik ki a vezeték, a csövek összehegesztésénél, az elemek kapcsolásakor is másfajta szabályokat kell érvényesíteni, vizsgához kötik a műszaki ellenőrzést stb.) Mindez persze megmutatkozik a költségekben is: a lakosság terheit 1985-höz képest 8-10 százalékkal növelték a geodéziai bemérések, árvaltozások, az anyag- és bérköltségek emelkedése.

A legolcsóbban még mindig a Dégáz dolgozik — épp ezért ez a vállalat kapta a megbízásokat negyven százalékát (Az Ativizig a 37, a SZESZ a 23 százalékát.) Ami pedig a pillanatnyi „készültséget” illeti: az együttesen 119 utca 66 százalékában befejezték vagy hamarosan befejezik a munkát, 26 százalékában pedig még-ezután (!) esedékes az első kapavágás. Nyolc utca tervezett építése elmarad az idén — többnyire a magas árak miatt. Más kivitelezővel jövőre talán újra próbálkozhatnak ezéj a vezetéképítésre szövetkezett közösségek is.

A napokban az Inlak egyeztetette partnereivel a befejezési határidőket, az ott elhangzottak szerint az Ativizig minden utcáját elhagyja, mire beköszönt a

1980 és 1985 között 353 szegedi utcában épült gázvezeték, több mint 139 kilométer hosszúságban, 7 ezer 959 szegedi háztartásban vettek búcsút a tüzelővásárlás, -behordás, begyújtás, tüzelés, kihamuzás szertartásától. Összességében 52 millió forinttal gyarapodott a város közműrendszere, s ebben az összegben nincs benne az a körülbelül 25-26 millió forint, ami a társadalmi munkák értéke. A lakosság önérejevel támogatott gázvezeték-építés leglátványosabb éve a tavalyi volt: 137 utca lakói kaptak korszerűbb fűtésre lehetőséget. Ezt fölülmúlani már aligha lehet: nincs is már ennyi, gázvezeték nélküli utca Szegeden.

fűtési szezon. A Dégáz és a SZESZ december 31-i befejezési határidőt vállalt — hiszen dolgozóikat az év minden szakában foglalkoztatniuk kell. A Dégáznál — mivel 18 utca van még az el nem végzett munkák listáján — azt fontolgatják, hogy megbízhatóan dolgozó vállalati munkaközösségeikkel gyorsítják meg az építést. Mindezek alapján ki-ki eldöntheti, vesze-e és mennyi szilárd tüzelőt. A mérlegelés elve az lehet: ahol szeptember 15-ig nem kezdődött el az építés, ott érdemes még fát, szenet venni, ha nem is teljes szezonra való. De ha valakinek ennél pontosabb információra van szüksége, az Inlaknál érdeklődhet.

A határidőket még befolyásolhatják az anyagbeszerzési gondok: ez idő szerint van elegendő nyomáscsökkentő, s csak a gázórák lehet esetleg probléma. De úgy értesültünk: amiatt nem kell a fogyasztóknak izgulniuk. Mert ha nem lesz óra, a Dégáz átmenetileg átalánydíjat számol majd.

Anyagihiány okozta egyébként a SZESZ viszonylagos lemaradását — hallottuk Baczkó Istvántól. — Júliusban, augusztusban alig-alig jutottak anyaghoz, szeptemberben is csak kisebb adagokban érkezett cső a Pemütől. Azért a szövetkezet átcsoportosította munkaerőit, s jelenleg Szegeden kívül foglalkoztatja dolgozóit. De szeptember 22-től ismét itt lesznek, s Szőregen folytatják, a Makarenkó és a Kis-szóvó utcában pedig kezdik a vezetéképítést. Azt is tervezik, hogy több szerelő áll majd csatasorba.

Pártdelegáció utazott Valenciába

A spanyol testvérpárt valenciai tartományi szervei meghívásának eleget téve tegnap reggel Spanyolországba utazott az MSZMP Csongrád Megyei Bizottságának háromtagú delegációja. Szabó Sándor, a megyei pártbizottság első titkára — a küldöttség vezetője —, Székely Sándor, a szegedi városi pártbizottság első titkára és Molnár Lajos, a megyei párt-vb tagja — a küldöttség tagjai — valenciai tartózkodásuk során a két terület pártzervei között már korábban kialakult testvéri kapcsolatokat továbbfejlesztésnek, elmélyítésnek lehetőségeit tanulmányozza.

Pártküldöttségünket tegnap reggel a Ferihegyi reptéren Bártha László, a megyei pártbizottság titkára búcsúztatta.

Az Inlaknál egyébként már a jövő évre gondolnak: összeállították az 1987-es címjegyzékeket. Eszerint főleg Kiskundorozsma ad majd munkát az építőknek, hiszen ott hamarosan elkészül a gázátadó állomás, ami a városrészi hálózatépítésnek előfeltétele volt. A tervek a megrendeléseket már kiadták, a geodéziai tervekét folyamatosan szállítják, s lassanként a kiviteli tervekészítéshez is hozzáfoghatnak. „Azt szeretnénk” — így az Inlak igazgatója — „hogy az év végére minden készen álljon, és amint az idő engedi, kezdeni lehessen a vezetéképítést. Úgy számítjuk, ha 1987—88-ban Dorozsma is fölkerül a közműterképre, lényegében — Mihálytelek kivételével — egész Szegednek korszerű fűtőenergiaja lesz. Ehhez jövőre a Dégáz 10, az Ativizig 5, a SZESZ 30 kilométeres vezetékét épít. Azután már csak az új építési területek ellátását kell megoldani, meg a keresztutcákban lakókat, akikhez a lakótömbök két széléről csak egyedi műszaki megoldással lehet elvinni a gázt. (Algyón, Szőregen vannak ilyen telkek. Nem kis költség hárulna az ilyen „kimaradt” lakókra — ezért valamilyen olcsóbb variációban török a fejüket a műszakikak.”

P. K.

A nem ivás szabadságáért

Kétnapos alkohológiai konferencia kezdődött tegnap, kedden, Szegeden, a megyei tanács oktatási és továbbképzési intézetében, a megyei tanács vb alkoholizmus elleni bizottsága, a megyei Kójal egészségnevelési osztálya, a megyei tanács művelődési központja, valamint a TIT megyei szervezete rendezésében.

Megnyitót Szabó G. László, a megyei tanács elnökhelyettese mondott, majd Dobranovics Ilona osztályvezető főorvos Az alkoholizmus kialakulása, az alkoholbeteg gyógyítása címmel tartott előadást. Az alkoholmentes klubok munkájáról Raska László, az Országos Alkoholizmus Ellenj Klubbizottság elnöke és Kordisz Pál, a klubbizottság titkára tartott tájékoztatót. A résztvevők délután a témával kapcsolatos kiállításokat és egészségnevelési filmeket tekintették meg.

Ma délelőtt Balogh Miklósné, az Alkoholizmus Ellenj Állami Bizottság titkárságának vezetője ismerteti az alkoholizmus elleni küzdelem átfogó programját, majd Kósa Erzsébet szociológus a családi mentálhigiéniés állapotáról tart előadást. A konferencia kerekasztal-beszélgetéssel zárul. Az elhangzott témák közül kiemelve egyet, s a nagyon is gyakorlati, hasznos munkát végző alkoholmentes klubokról, működésükről beszélgettem Raska Lászlóval, a nagyfai intézet igazgató főorvosával.

— Mi készít egy orvost, egy pszichiátert arra, hogy alkoholistákkal foglalkozzék, hiszen talán sokkal több sikerélményt nyújthat önhibájukon kívül megbetegedett emberek gyógyítása.

— Fiatal orvoskoromban megtanultam a főnökömtől, hogy minden beteg egyaránt segítségre szorul, csak ki-ki másként. Való igaz, hogy az alkoholista a felszínesen itélő környezet durva, felelőtlen, dologtalan, családsanyargató embernek látja, aki még el is utasítja a gyógyulást. Tehetségét, mivel nincs is betegségtudata.

— Ennek ellenére azonban betegnek kell tekintenünk az alkoholistát.

— Igen, de ő másként beteg. Ha ugyanis nincs alkoholból befolyásolt állapotban, úgy tűnik, rendben van. De mi is az egészség? Testi, lelki és szociális jólét. Márpedig az alkoholizmus „körököttozja” társadalmi táptalajon tenyészik... Ezt is gyógyítani kell, csak nem gyógyszerrel. Rá kell éreznünk az emberi problémákra, gyengeségekre, mögöttük föllelhetők a családi gondok. A tágabb környezet okozta nehézségek. Akár a többi lelki beteg, az alkoholista is kiált segítségért. Csapdában vergődő áldozat ő, aki tehetetlenül vergődik.

— És az orvos képes megmenteni? Munkája nem jár sok csalódással?

— Előfordul, hogy az ember mérges, amiért a másik nem akar gyógyulni. Az alkoholológusnak azonban tudomásul kell vennie, hogy a társadalmi „bacilus alkoholikus” ellenszerét nem találják föl, s hogy a 2—3 hetes kórházi kezeléssel csak a nagyfai sikerült eloltania, alul még lappang a parázs...

— A gyógyulás folyamata tehát szükségszerűen kellené, hogy folytatódjék a kórházi kapu kívül is.

— Föltétlenül, s ebben van fölmérhetetlen jelentőségük az egymást segítő közösségeknek, a gyógyító kluboknak. Az orvosnak itt le kell vetnie a köpenyt, de a mellényt is... És le kell ülnie a klubtagok közé, nem szembe veük.

— Mit várhatunk az alkoholmentes kluboktól?

— Azt, hogy sajátos eszközeikkel segítik az öngyógyítás folyamatát. Az orvos

itt a hagyományostól eltérő munkát végez, segít, de nem áll az előtérben: a főszerep a klubtagoké, a közösségé.

— Milyen programmal működnek ezek az öntevékeny, demokráción alapuló klubok?

— Határozott célokat tűz ki magának az egy közösségbe verbuválódott 30—40 sorstárs. Arra törekszenek, hogy aktív és egészséges legyen a klubélet: mindenki megtalálja a maga tevékenységi körét, cselekvési lehetőségeit. Legfőbb elvük a testvériség. Egymás tulajdonságait itt hangsúlyozott megértéssel fogadják. Egészségügyi, szociális és család-velelmi segítséget is nyújt ez a közösség, s egyben a szabadidő tartalmas eltöltését is biztosítja. Mindezt a mozgalmakkal, társadalmi szervezetekkel kialakított kapcsolat révén is.

— Hatásuk vajon érvényesül a klubhelyiség falain kívül is? „Odakinn” nem erősebb a pohár csábitása?

— A klubtagoknak meg kell tanulniuk, hogyan éljenek az ivó környezetben. Nem a társadalom teljes absztinenciáját hirdetjük, hanem a mértékletességet. A nem ivás szabadságát akarjuk elfogadtatni.

— Életképesnek, célravezetőnek itéli meg a mozgalmát szélesedett klubéletet?

— Nélkülözhetetlennek tartom. Csak így érhető el, hogy az alkoholizmus elleni küzdelemben az orvos gyógyító munkája — a széles körű társadalmi segítséggel, az egyéni akarattal — megköszorozódjék. Jelenleg az országban 125 alkoholmentes klub működik, s a jövőben — az Állami Alkoholizmus Ellenj Bizottság égisze alatt — állami segítséggel még inkább kiteljesedik ez a klubmozgalom, remélhetően egyre több gyógyult embert adva vissza a családnak, a társadalomnak.

Chikán Agnes

Általános iskolai tantervi korrekció

Cél: a túlterhelés csökkentése

A tanév végéig folyamatosan megjelennek az általános iskolai tantárgyokhoz készült korrekciós tantervek, illetve útmutatók. Az új dokumentumokat elsőként az 1987—88-as tanévtől használják majd a pedagógusok, s így lehetőségük nyílik arra, hogy időben megismerkedhessenek a tananyag szerkezetét és — egyes esetekben — tartalmát javító, módosító változtatásokkal.

Csoma Gyula, az Országos Pedagógiai Intézet általános tananyag- és tantervfejlesztési igazgatóságának igazgatója az MTI munka-

társának elmondta: az immár több esztendeje megkezdődött tananyag- és tantervfejlesztési munkálatok célja, hogy csökkentse a tanuló túlterhelését, egyenletesebb tegye a gyerekek és a tanárok ismeretfeldolgozó munkáját, s ezáltal mód nyíljon a diákok képességeinek és készségeinek a mainál hatékonyabb és differenciáltabb kialakítására. A tapasztalatok szerint ugyanis az 1978-ban bevezetett tantervek esetenként nemcsak terjedelmükben túlméretezettek, hanem a kellenél elvontabbak, s gyakran nincsenek össz-

hangban a tanulók életkori sajátosságaival. Szükségeses tette a korrekciót az átállítás is az ötnapos tanítási hétre: az eredetileg hat napra tervezett tananyagot csupán a napi óraszámok növelésével ugyanis nem lehet maradéktalanul feldolgozni.

A tantervi korrekcióhoz természetesen kapcsolódik a tananyag tartalmának korszerűsítése is, pl. egyes esetekben a tudományágak új eredményeinek integrálása, az új pedagógiai módszertani ismeretek beépítése. A tantervi, tantárgyi változásokhoz bizonyos esetekben szükség lesz majd a tankönyvek és egyéb segédletek nagyobb mértékű átalakítására: az útmutatók azt is jelzik, hogy mely tantárgyakban lesznek új, illetve módosított tankönyvek. Ezt a munkát egyébként az Országos Tantervi és Tankönyvi Tanács segítségével az Országos Pedagógiai Intézet és a Tankönyvkiadó együtt-tesen végzi el.

A tervek szerint már az idén tanulmányozhatják a pedagógusok egyebek között az alsó tagozatos matematikaoktatás korrekciós tantervét, illetve útmutatóját. Ez elsősorban olyan változtatásokat rögzít majd, amelyek teljesíthetőbbé teszik a tantárgy követelményrendszerét, valamint jobban segítik a tanulók számolási készségeinek kialakítását. Ugyancsak még 1986-ban megjelenik az általános iskolai rajztananyag korrekciós útmutatója. 1987 első felében pedig valamennyi alsó és felső tagozatos tantárgyé.

Jó pontytermés

A Tisza Halászati Termelőszövetkezet megkezdte az őszi lehalasztást a csanyteleki tógazdaságban. A szövetkezet vezetőinek tájékoztatása szerint a 220 hektáros tórendszerben az idén is a tavalyihoz hasonló jó közepes eredményt várnak, amiért előzetes felmérések, próbahalaszatok alapján józódtek meg. A számítások szerint a netto halhússzaporulat pontyból eléri a 260 tonnát, a növényevő busából pedig a 60 tonnát.

Eppen 5 évvel ezelőtt készült el mezőgazdasági művelésre alkalmatlan, még legelőnek sem minősíthető szikes területen csanyteleki modern tógazdaság, ahol megteremtették a háló nélküli lehalasztás lehetőségét. A víz lecsapolásakor a halak gyűjtő medencébe kerülnek, ahová — szaknyelven szólva

— beszóktetik a pontyokat. Onnét szivattyús berendezés vízzel együtt, tehát kíméletlenül emeli ki a zsákmányt és továbbítja válogatóasztalra. Ezzel a módszerrel több nehézfizikai munkafolyamatot, mint például az óriási kerítő hálónak a végighúzását, a halaknak kosarakba rakását és a mély mederből történő kézi felhordását helyettesítik.

A lehalasztással egyidejűleg Csongrád megye városaiba szállítják a pontyokat, a növényevő halakat pedig zömében exportálják. Egyben megtöltik a tároló medencéket, hogy a lakosság téli fogyasztói igényeit kielégíthessék.

A jövő hónapban, októberben kerül majd sor a tiszai holtágak és a kisebb-nagyobb víztározók állomá-

nyának „begyűjtésére”. Csongrád város hátrában van az egyik ilyen mesterséges víztározó, amely 50 hektáros, és kiválóan alkalmas ivadékok tenyésztésére.

Az élő vizeken érezteti hatását a több éve tartó szárazság, a tavaszi, nyári áradások elmaradása. Az idén nem volt igazi zöldsár, és az alacsony vízállás miatt kevesebb halat ad a Tisza, a Maros, valamint a mellékfolyók, mint régebben. Ez egyben azt is jelenti, hogy nemcsak halakból, harscából, csukából, süllőből, kecsgeből kisebb mennyiség kerülhet piacra. Eppen ennek ismeretében került előtérbe az utóbbi évtizedben az intenzív tógazdasági tenyésztés, amelyből jelentős feladatot vállalt magára a Tisza Halászati Termelőszövetkezet.